

**ZÁKON O NĚKTERÝCH
OPATŘENÍCH KE ZMÍRNĚNÍ
DOPADŮ EPIDEMIE KORONAVIRU
SARS COV-2 NA OSOBY ÚČASTNÍCI
SE SOUDNÍHO ŘÍZENÍ,
POŠKOZENÉ, OBĚTI TRESTNÝCH
ČINŮ A PRÁVNICKÉ OSOBY
A O ZMĚNĚ INSOLVENČNÍHO
ZÁKONA A OBČANSKÉHO
SOUDNÍHO ŘÁDU**

zákon č. 191/2020 Sb., ze dne 17. dubna 2020

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

**ČÁST PRVNÍ
ZMÍRNĚNÍ DOPADŮ EPIDEMIE KORONAVIRU**

HLAVA I

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Vymezení pojmů

(1) Nouzovým stavem se pro účely tohoto zákona rozumí nouzový stav vyhlášený v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona o bezpečnosti České republiky vládou České republiky v roce 2020 z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu nového koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky.

(2) Mimořádným opatřením při epidemii se pro účely tohoto zákona rozumí

a) krizové opatření podle § 2 písm. c) krizového zákona přijaté vládou České republiky v době nouzového stavu,

- b) mimořádné opatření vydané v roce 2020 Ministerstvem zdravotnictví na základě § 69 odst. 1 písm. b) nebo § 69 odst. 1 písm. i), § 69 odst. 2 a § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem SARS CoV-2,
- c) mimořádné opatření vydané v roce 2020 krajskou hygienickou stanicí na základě § 69 odst. 1 písm. b), § 69 odst. 2, § 82 odst. 1 a § 82 odst. 2 písm. m) zákona o ochraně veřejného zdraví k zamezení dalšího šíření onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem SARS CoV-2.

Přehled výkladu:

- I. Podstata a účel zákona
- II. Nouzový stav
- III. Mimořádné opatření při epidemii
 - a) Krizové opatření vlády
 - b) Mimořádné opatření při epidemii přijaté Ministerstvem zdravotnictví
 - c) Mimořádné opatření při epidemii přijaté krajskou hygienickou stanicí

I. Podstata a účel zákona

Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, upravuje zdánlivě nesouvisející materii vybraných otázek občanského, obchodního, správního a trestního práva. Již ze samotného označení právního předpisu se však podává společný jmenovatel, jenž vedl k zahrnutí jednotlivých opatření do jediné právní normy a který se bezprostředně promítá do úvodního společného ustanovení § 1.

Předpis má **za cíl reagovat na problémy, které byly nebo mohou být způsobeny v důsledku opatření přijatých v boji s epidemií nového koronaviru SARS CoV-2** na území České republiky ve vybraných oblastech spadajících do resortu justice. Pro komentovaný zákon se z těchto důvodů vžilo označení „lex COVID justice“ nebo také jen „lex COVID“.

S ohledem na omezené trvání nouzového stavu i přijímaných opatření má většina pravidel obsažených v komentovaném zákoně **omezenou časovou působnost**. Některé normy jsou však obecnější a přetrvávají i nouzový stav, resp. období bezprostředně následující. Jedná se o změny provedené přímo do obecných zákonů, tj. úpravu v § 389 IZ nebo § 299, § 317 a § 336i o. s. ř. Je otázkou, do jaké míry bylo vhodné uvedené univerzální změny přijímat ve stavu legislativní nouze. Vybočuje jen § 127a IZ o mimořádném moratoriu, který je svojí povahou dočasný, avšak byl vložen do obecného předpisu.

Komentovaný zákon upravuje následující otázky:

- promíjení zmeškání nebo navrácení vybraných procesních lhůt v soudních a správních řízeních (§ 2 až 10);
- opatření v oblasti insolvenčního práva, vč. změny insolvenčního zákona (§ 11 až 17, § 32 a § 33);
- zvláštní opatření týkající se práv a povinností právnických osob (§ 18 až 22);
- změny týkající se řízení o výkonu rozhodnutí a exekučního řízení, vč. změny občanského soudního řádu (§ 23 až 28, § 34 a § 35);
- zvláštní úpravu sankcí v případě prodlení s plněním peněžitého dluhu (§ 29 až 31).

Zákonodárce při řešení dílčích opatření na poli soukromého, procesního a trestního práva upřednostnil formu zvláštního právního předpisu oproti dílčím novelám obecných norem, jichž se provedené změny týkají. Většina změn tak představuje dočasné nepřímé novely těchto předpisů a dotčené obecné normy je zapotřebí číst spolu s komentovaným zákonem. **V případě rozporu obecné normy s komentovanou úpravou je nutné dát v duchu zásady *lex specialis* přednost tomuto zákonu, který se musí jako zvláštní úprava uplatnit přednostně.** V některých případech se zákon s obecnými normami přímo vypořádává, například v § 8 o úpravě navrácení lhůty v trestních řízeních, kde se výslovně uvádí, že ustanovení § 66 tr. řádu není úpravou *lex COVID* dotčeno.

Výše uvedené platí za předpokladu, že jsou naplněny podmínky pro aplikaci zvláštních pravidel komentovaného předpisu. Klíčovou úlohu zde hraje § 1 ve spojení s dalšími ustanoveními *lex COVID* a § 36 o účinnosti zákona. Blíže k této problematice je uvedeno v jednotlivých ustanoveních komentovaného předpisu.

Lex COVID vedle vlastní materie, která směřuje na zmírnění dopadů epidemie nového koronaviru, **novelizuje též insolvenční zákon a občanský soudní řád.** Tyto změny se stávají **součástí obecných norem** a uplatní se standardní pravidla pro jejich interpretaci. Důležitou úlohu při výkladu plní související přechodná ustanovení.

Lex COVID byl **přiját ve stavu legislativní nouze.** Stav legislativní nouze ve smyslu § 99 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, je nezbytně odlišovat od nouzového stavu (k tomuto pojmu srov. dále). Stav legislativní nouze vyhláší předseda Poslanecké sněmovny na návrh vlády, jsou-li zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo hrozí-li státu značné hospodářské škody.

Stav legislativní nouze vyhlásil svým rozhodnutím č. 41 ze dne 19. března 2020 předseda Poslanecké sněmovny. Učinil tak na návrh vlády přijatý v usnesení vlády ze dne 19. března 2020 č. 254. Stav legislativní nouze trval od 19. března do doby skončení nouzového stavu. Uvedený krok umožnil, aby jednotlivé zákony v souvislosti s koronavirovou krizí byly přijímány **v tzv. zkráceném jednání** podle § 99 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a § 118 zák. č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.

S přihlédnutím k dosavadní rozhodovací praxi Ústavního soudu, který se legislativním procesem ve stavu legislativní nouze zabýval již opakovaně (viz např. Pl. ÚS 55/10), lze mít důvodně za to, že jak samotný stav legislativní nouze, tak i přijetí komentovaného zákona v tomto mimořádném režimu plně obstojí. Po obsahové stránce zákon řeší akutní otázky související s koronavirovou krizí a během legislativního procesu se pro jeho přijetí vyslovila naprostá většina přítomných poslanců i senátorů (srov. Pl. ÚS 12/10).

S přihlédnutím ke zdravotnické terminologii zákon při vymezení pojmů v § 1 **odlišuje označení pro původce onemocnění**, kterým je koronavirus SARS CoV-2 (zkratka mající původ v angl. „*Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2*“) nebo zjednodušeně též „nový koronavirus“, a **samotné virové onemocnění nesoucího název COVID-19** (počáteční písmena z angl. „*corona virus disease 2019*“).

K odst. 1

II. Nouzový stav

Hovoří-li se v zákoně o nouzovém stavu, jedná se o **pojem definovaný poprvé v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.** Nouzový stav vyhláší vláda, pakliže jsou ve značném rozsahu ohroženy životy, zdraví či majetkové hodnoty

nebo vnitřní pořádek a bezpečnost obyvatel České republiky a má-li zároveň tato hrozba svůj původ v živelní pohromě, ekologické nebo průmyslové havárii či jiném nebezpečí. Podrobný postup a podmínky, za kterých lze nouzový stav vyhlásit, upravuje čl. 5 a 6 úst. zák. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Komentované ustanovení přitom neodkazuje na jakýkoliv nouzový stav, ale na konkrétní nouzový stav, který vláda České republiky vyhlásila v roce 2020 v návaznosti na rozšíření koronaviru SARS CoV-2 na naše území. Dle dostupných informací se první prokázaný případ nákazy objevil v Číně již 17. listopadu 2019, na území České republiky se první prokázané případy nákazy vyskytly 1. března 2020. **Nouzový stav, kterého se komentované ustanovení dovolává, byl vyhlášen usnesením vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 194, uveřejněném pod č. 69/2020 Sb.**

Definování nouzového stavu je důležité jednak pro vymezení krizového opatření podle § 1 odst. 2 písm. a), jednak pro stanovení okamžiku, od kterého má účastník řízení garantováno právo ve stanovené lhůtě žádat o prominutí zmeškání nebo navrácení lhůty podle § 2 až 9.

Původní délka trvání nouzového stavu byla stanovena od 12. března 14:00 na dobu 30 dnů.

Po uplynutí této doby rozhodla vláda usnesením ze dne 9. dubna 2020 č. 396 o prodloužení trvání doby nouzového stavu do 30. dubna 2020. K prodloužení nouzového stavu bylo v souladu s čl. 6 odst. 2 úst. zák. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, zapotřebí schválení Poslaneckou sněmovnou; ta souhlas udělila ve svém usnesení ze dne 7. dubna 2020 č. 1012.

Na jednání dne 24. dubna vláda přijala žádost o další prodloužení nouzového stavu do 25. května 2020. Poslanecká sněmovna však schválila další prodloužení jen do 17. května 2020 (usnesení Poslanecké sněmovny č. 1105 ze dne 28. dubna 2020). **Nouzový stav tak trval od 12. března do 17. května 2020.**

Možné zrušení nouzového stavu soudem je s ohledem na nedávné rozhodnutí Ústavního soudu vyloučeno (Pl. ÚS 8/20). Ústavní soud totiž dospěl k závěru, že vyhlášení nouzového stavu vládou je primárně aktem aplikace ústavního práva, který představuje „akt vládnutí“ s normativním dopadem, zásadně nepodléhá kontrole Ústavního soudu a je „přezkoumatelný“ především demokraticky zvoleným („nesoudním“) orgánem, kterým je Poslanecká sněmovna.

K odst. 2

III. Mimořádné opatření při epidemii

Zavlečení koronaviru do České republiky ani s tím související vyhlášení nouzového stavu sama o sobě nevedou k omezení práv a svobod osob. **Z hlediska účinků komentovaného předpisu** proto nejsou relevantní ani tak tyto okolnosti jako **opatření přijatá vládou či jinými orgány veřejné moci** v návaznosti na boj s epidemií SARS CoV-2. Opatření, která jsou relevantní pro účely tohoto zákona a pro něž komentovaný zákon zavádí pojem „mimořádné opatření při epidemii“, vymezuje § 1 odst. 2.

S ohledem na omezenou působnost lex COVID, jež se dotýká toliko oblastí spadajících do resortu Ministerstva spravedlnosti, vymezuje § 1 odst. 2 pouze taková opatření, která spočívají v omezení pohybu, pobytu, shromažďování, podnikání či jiné ekonomické činnosti. **Hovoří-li proto dále zákon o „mimořádných opatřeních při epidemii“, jsou**

jimi pouze opatření vyjmenovaná v § 1 odst. 2 a nikoliv veškerá opatření, jež byla v období epidemie orgány veřejné moci v ČR přijata.

Mezi mimořádná opatření při epidemii řadí komentované ustanovení:

- všechna krizová opatření přijatá vládou podle krizového zákona;
- vybraná mimořádná opatření při epidemii přijatá Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví;
- vybraná mimořádná opatření při epidemii přijatá krajskými hygienickými stanicemi za podmínek zákona o ochraně veřejného zdraví.

Vedle správné klasifikace podle § 1 odst. 2 spočívá další limitace možných opatření v konkrétním ustanovení zákona, jehož se dotčená osoba ve svém případě dovolává. Jednotlivá ustanovení v navazující části zákona totiž nepracují s jakýmkoliv mimořádným opatřením při epidemii ve smyslu § 1 odst. 2, ale **spojují využití mimořádných opatření s dalšími podmínkami.**

Kupříkladu dovolává-li se účastník řízení před soudem prominutí zmeškání lhůty či jejího navrácení podle § 2 až 9, musí svoji žádost opírat o mimořádné opatření, v jehož důsledku došlo k podstatnému omezení či znemožnění vykonávání procesních práv. Typicky půjde o opatření spočívající v zákazu volného pohybu nebo o karanténní opatření.

Úlevy v oblasti korporátního práva v souladu s § 18 naproti tomu vyžadují existenci mimořádného opatření, kterým bylo znemožněno nebo podstatně ztíženo konání zasedání orgánu právnických osob. Opět se může jednat o zákaz volného pohybu, ale opatření může spočívat i v mírnějším omezení zákazu přítomnosti většího počtu osob na jednom místě.

Většina mimořádných opatření byla průběžně aktualizována v návaznosti na to, jak se vyvíjel průběh epidemie na území České republiky. **Jestliže bylo jednotlivé mimořádné opatření při epidemii později zrušeno či změněno a nahrazeno jiným, je zapotřebí se vždy dovolat všech opatření, která měla na práva a povinnosti konkrétní osoby tvrzený dopad.**

K odst. 2 písm. a)

a) Krizové opatření vlády

Krizová opatření jsou definována v § 2 písm. c) krizového zákona jako **organizační nebo technická opatření určená k řešení krizové situace a odstranění jejich následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob.** Krizová situace nastává podle cit. zákona pouze v krizovém stavu, kterým může být dle okolností také nouzový stav [§ 2 písm. a) krizového zákona]. Nejdůležitější příklady omezení, jimiž je možné formou krizových opatření řešit krizovou situaci v době trvání nouzového stavu, vymezují § 5 a § 6 krizového zákona.

Lex COVID nezohledňuje všechna krizová opatření. Podle komentovaného pravidla jsou zahrnuta **pouze taková krizová opatření, která byla přijata v době nouzového stavu** ve smyslu § 1 odst. 1 vládou České republiky. Jedná se tak o opatření vlády přijatá v nouzovém stavu vyhlášeném v reakci na výskyt nového koronaviru na území České republiky. Krizová opatření byla přijímána formou usnesení vlády.

Mezi **nejdůležitější krizová opatření**, která jsou relevantní pro účely jednotlivých ustanovení lex COVID, patří:

- **Zákaz volného pohybu osob** provedený usnesením vlády ČR ze dne 15. března 2020 č. 215 (uveřejněno pod č. 85/2020 Sb.).

Toto krizové opatření bylo později nahrazeno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví, jež vzala vláda usnesením ze dne 23. března č. 279 na vědomí. Po zrušení mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví Městským soudem v Praze vydala vláda nové krizové opatření týkající se volného pohybu osob s mírnějšími pravidly (usnesení vlády ČR ze dne 23. dubna 2020 č. 452, č. 194/2020 Sb.). Následovalo krizové opatření ze dne 30. dubna 2020 č. 490 (uveřejněno pod č. 223/2020 Sb.).

- **Povinná karanténa osobám, které přicestovaly z rizikových oblastí**, nařízená usnesením vlády České republiky ze dne 13. března 2020 č. 209 (č. 81/2020 Sb.).
- **Omezení vstupu na území ČR a omezení pohybu osob, které přicestovaly ze zahraničí**, nařízené usnesením vlády ze dne 30. března 2020 č. 334 (č. 142/2020 Sb.).
- **Zákaz maloobchodního prodeje** nařízený usnesením vlády České republiky ze dne 14. března 2020 č. 211 (č. 82/2020 Sb.).

Toto krizové opatření bylo později nahrazeno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví, které vláda vzala na vědomí usnesením ze dne 23. března 2020 č. 280. Po zrušení opatření Ministerstva zdravotnictví Městským soudem v Praze vydala vláda nové krizové opatření týkající se maloobchodního prodeje. Stalo se tak usnesením vlády ze dne 23. dubna 2020 č. 453 (č. 195/2020 Sb.) a usnesením ze dne 23. dubna 2020 č. 454 (č. 196/2020 Sb.) a usnesením ze dne 23. dubna 2020 č. 453 (č. 195/2020 Sb.). Navazovalo krizové opatření vlády ze dne 30. dubna 2020 č. 493 (uveřejněno pod č. 224/2020 Sb.) účinné od 11. května 2020.

- **Zákaz přítomnosti veřejnosti ve vybraných provozovnách** provedený usnesením vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 199 (č. 72/2020 Sb.).
- **Zákaz přítomnosti žáků ve školách** (usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 201, č. 74/2020 Sb.; usnesení vlády ze dne 23. dubna 2020 č. 455, č. 197/2020 Sb.; usnesení vlády ze dne 23. dubna 2020 č. 456, č. 198/2020 Sb.; usnesení vlády ze dne 30. dubna 2020 č. 491, č. 220/2020 Sb.).

Krizová opatření jsou omezena trváním nouzového stavu, a nemohou mu tedy časově předcházet ani jej přetrvat. Na rozdíl od opatření uvedených v písmenech b) a c) je tak nelze vyhlásit před vyhlášením nouzového stavu a zanikají nejpozději s jeho skončením. V tomto ohledu je možné **zahrnout pouze krizová opatření, která vláda vyhlásila na období od 12. března 14:00 do skončení nouzového stavu.**

Krizové opatření zanikne buďto uplynutím doby, na kterou bylo vyhlášeno, nebo jeho zrušením, začasť provedeným s přijetím nového krizového opatření nebo jiného mimořádného opatření při epidemii. Krizové opatření může také zrušit soud. Tyto okolnosti nicméně nemají vliv na práva dotčených osob podle tohoto zákona. Omezení vyplývající z krizových opatření, k nimž došlo před jejich zrušením, nejsou totiž zrušením krizových opatření dotčena.

Povaha krizových opatření byla sporná, jelikož na rozdíl od mimořádných opatření podle písm. b) a c) zákon explicitně nestanoví, že jde o opatření obecné povahy. Krizová opatření se navíc vyhlašují ve Sbírce zákonů. Ústavní soud dospěl k závěru, že **krizová opatření přijatá vládou k řešení nouzového stavu podle § 1 odst. 1 lex COVID nejsou opatřeními obecné povahy**, poněvadž nejsou takto v zákoně označena a nenaplnují ani potřebné materiální znaky opatření obecné povahy, **nýbrž mají povahu jiného právního předpisu** ve smyslu zákona o Ústavním soudu. Z toho také vyplývá, že zrušit je může jen Ústavní soud a k návrhu jsou oprávněny pouze osoby vymezené v § 64 zák. o Ústavním soudu.

K odst. 2 písm. b)**b) Mimořádné opatření při epidemii přijaté Ministerstvem zdravotnictví**

Vedle krizových opatření vlády byla v době koronavirové krize přijímána též **mimořádná opatření při epidemii podle § 69 zák. o ochraně veř. zdraví**, k jejichž vydání jsou za podmínek tohoto zákona oprávněny stanovené orgány veřejné moci. Podle § 1 odst. 2 písm. b) jsou zahrnuta jen ta mimořádná opatření, která byla přijata na základě zmocnění v § 69 odst. 2 ve spojení s § 80 odst. 1 písm. g) zák. o ochraně veř. zdraví Ministerstvem zdravotnictví. Musí jít navíc o opatření, která resort zdravotnictví vydal v roce 2020 v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19. **Rozhodující je okamžik vydání.** Bylo-li tedy mimořádné opatření vydáno v roce 2020, lze se jej dovolávat, přestože by jeho účinky přetrvávaly do roku 2021.

Komentované ustanovení naproti tomu **nezahrnuje mírnější, tzv. protiepidemická opatření v ohnisku nákazy** podle § 67 zák. o ochraně veř. zdraví.

Zákon nepostihuje všechna mimořádná opatření při epidemii vydaná Ministerstvem zdravotnictví. **Relevantní jsou jen ta z nich, která se odkazují na § 69 odst. 1 písm. b) a § 69 odst. 1 písm. i) zák. o ochraně veř. zdraví.** Ustanovení § 69 odst. 1 písm. b) zák. o ochraně veř. zdraví míří na opatření spočívající v zákazu či omezení styku s osobami podezřelými z nákazy, zákazu nebo omezení cestování, dopravy, slavností, představení, sportovních událostí, trhů, uzavření škol či uzavření nebo omezení provozoven ubytovacích služeb. V § 69 odst. 1 písm. i) je pak vymezena zbytková klauzule, která umožňuje rozhodnout o zákazu nebo nařízení další určité činnosti k likvidaci epidemie nebo nebezpečí jejího vzniku. Ustanovení, které bylo podkladem pro vydání konkrétního mimořádného opatření, je vždy uvedeno v uvozovací větě mimořádného opatření.

Ministerstvo zdravotnictví vydalo celou řadu opatření, jež naplňují podmínky § 1 odst. 2 písm. b). Původní krizová opatření vlády byla dokonce začasté průběžně nahrazena právě mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví. Z hlediska komentovaného předpisu se nejdůležitější z nich týkala:

– **Povinné karantény pro osoby, které se vrátily ze zahraničí.**

Toto opatření bylo vydáno jako mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 6. března 2020, čj. MZDR 5503/2020-10/PRO (pro občany ČR) a mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 7. března 2020, čj. MZDR 10381/2020-1/MIN/KAN (pro osoby s trvalým či přechodným pobytem na území ČR).

– **Omezení volného pohybu osob.**

Omezení bylo učiněno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví vydaným dne 23. března 2020, čj. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN, a nahradilo tak krizové opatření vlády. Účinky mimořádného opatření skončily 1. dubna. Opatření bylo od 1. dubna 2020 nahrazeno dalším mimořádným opatřením, a to opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 30. března 2020, čj. MZDR 12745/2020-4/MIN/KAN, a následně dalším opatřením podobného znění ze dne 6. dubna 2020, čj. MZDR 15190/2020-4/MIN/KAN, ze dne 10. dubna 2020, čj. MZDR 15190/2020-5/MIN/KAN, a ze dne 15. dubna 2020, čj. MZDR 16195/2020-1/MIN/KAN.

Tento postup, kdy původně krizové opatření podle krizového zákona bylo následně převedeno do režimu zákona o ochraně veřejného zdraví, byl velice sporný. I proto bylo posledně zmiňované opatření Ministerstva zdravotnictví s účinností od 27. dubna 2020 **zrušeno rozhodnutím Městského soudu v Praze** s odůvodněním, že Ministerstvo

zdravotnictví nemělo na základě zákona o ochraně veřejného zdraví k takovému zásadnímu omezení práv jednotlivců pravomoc. Podle názoru soudu je zásadní omezení práv a svobod v době nouzového stavu možné nařídit pouze prostřednictvím krizového opatření přijatého vládou podle krizového zákona (projev zásady *lex specialis derogat legi generali*) – srov. **MS Praha 14 A 41/2020**. Na zrušení vláda reagovala vydáním nového krizového opatření.

– **Zákaz maloobchodního prodeje.**

Zákaz byl učiněn mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví vydaným dne 23. března 2020, čj. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN, které nahradilo krizové opatření vlády obdobného znění. Účinky pominuly 1. dubna, kdy bylo citované opatření nahrazeno dalším mimořádným opatřením, a to opatřením ze dne 30. března 2020, čj. MZDR 13361/2020-2/MIN/KAN. Toto opatření bylo zrušeno a nahrazeno dalším opatřením, ze dne 1. dubna 2020, čj. MZDR 13361/2020-3/MIN/KAN, a následně opatřením ze dne 6. dubna 2020, čj. MZDR 15190/2020-3/MIN/KAN, opatřením ze dne 15. dubna 2020, čj. MZDR 16193/2020-1/MIN/KAN, a ze dne 17. dubna 2020, čj. MZDR 16193/2020-2/MIN/KAN.

Obdobně jako v případě omezení volného pohybu osob **zrušil Městský soud v Praze** poslední zmíněné mimořádné opatření s účinností od 27. dubna 2020 (MS Praha 14 A 41/2020). Na zrušení vláda reagovala vydáním nového krizového opatření.

V reakci na skončení nouzového stavu, kdy odpadla možnost pokračovat ve vydávání krizových opatření, přijalo Ministerstvo zdravotnictví nové mimořádné opatření při epidemii týkající se již jen provozu stravovacích a ubytovacích zařízení. Šlo o opatření ze dne 15. května 2020, čj. MZDR 20581/2020-1/MIN/KAN.

– **Zákaz přítomnosti žáků ve školách.**

Omezení bylo učiněno opatřením ze dne 15. dubna 2020, čj. MZDR 16184/2020-1/MIN/KAN, které nahradilo krizové opatření vlády; opatření nicméně platilo pouze v období od 20. do 27. dubna 2020, kdy nabylo účinnosti nové krizové opatření vlády. Po dobu po skončení nouzového stavu, kdy vláda ztratila možnost vydávat krizová opatření, bylo přijato mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 15. května 2020, čj. MZDR 20584/2020-1/MIN/KAN.

Mimořádné opatření při epidemii je **přijímáno bez ohledu na případnou existenci nouzového stavu**, váže se totiž na faktický stav výskytu epidemie. Je možné jej proto nařídit i po skončení nouzového stavu. Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví zaniká zrušením nebo uplynutím doby, na kterou bylo nařízeno. Podle názoru vyjádřeného v rozhodnutí Městského soudu v Praze (MS Praha 14 A 41/2020) je po dobu trvání nouzového stavu k omezení vybraných práv oprávněna pouze vláda vydáváním krizových opatření. **Případný nesprávný postup Ministerstva zdravotnictví však nemá vliv na kvalifikaci mimořádného opatření podle tohoto zákona.**

Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví podle písmene b) je opatřením obecné povahy (srov. též Pl. ÚS 8/20 nebo Pl. ÚS 16/20). Je proto možné se dovolávat jeho zrušení podle § 101a a násl. s. ř. s. **Z hlediska aplikace tohoto zákona ve vztahu k době trvání mimořádného opatření je bez významu, zda bylo později vybrané mimořádné opatření zrušeno soudem.** Ten, na jehož práva a povinnosti mělo mimořádné opatření před jeho zrušením vliv, se může i nadále domáhat práv plynoucích z komentovaného předpisu. Srov. též § 101d odst. 4 s. ř. s.

K odst. 2 písm. c)**c) Mimořádné opatření při epidemii přijaté krajskou hygienickou stanicí**

Podle komentovaného ustanovení jsou zahrnuta také mimořádná opatření, která **na základě zmocnění § 69 odst. 2 a § 82 odst. 2 písm. m) zák. o ochraně veř. zdraví vydala krajská hygienická stanice** ve smyslu § 82 odst. 1 cit. zákona.

Jedná se pouze o opatření vydaná v roce 2020, pročež je **rozhodující okamžik jejich vydání**. Zákon se přitom omezuje pouze na opatření vydaná podle § 69 odst. 1 písm. b) zák. o ochraně veř. zdraví, tj. na omezení či zákaz styku mezi osobami, na kulturní a sportovní akce, zákaz či omezení provozu ubytovacích zařízení, zákaz či omezení cestování nebo na uzavření škol. Ustanovení, které bylo podkladem pro vydání konkrétního mimořádného opatření, je vždy uvedeno v uvozovací větě mimořádného opatření.

V praxi byla v tomto režimu vydávána rozhodnutí krajské hygienické stanice, kterými byla **na vybranou lokalitu uvalena povinná karanténa**.

Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci rozhodla dne 16. března 2020 pod čj. KHSOC/09179/2020/RED, sp. zn. KHSOC/09068/2020, o karanténě obyvatel majících trvalý či jiný pobyt na katastrálním území 21 obcí v okolí Litovle a Uničova. Toto rozhodnutí bylo následně doplněno mimořádným opatřením Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje ze dne 24. března 2020, čj. KHSOC/09649/2020/RED, sp. zn. KHSOC/09068/2020. Vydaná opatření byla zrušena mimořádným opatřením ze dne 29. března 2020, čj. KHSOC/10123/2020/RED, sp. zn. KHSOC/09068/2020, a to s účinností ode dne 30. března 2020 od 00.00.

Obdobné karanténní opatření přijala také Krajská hygienická stanice kraje Vysočina pro obec Kynice. Stalo se tak mimořádným opatřením při epidemii vyhlášeným dnem 16. března 2020 pod čj. KHSV/05900/2020/JIŘ/Říha, sp. zn. S-KHSV/05900/2020. Uvedená karanténa byla zrušena k 1. dubnu 2020 mimořádným opatřením Krajské hygienické stanice kraje Vysočina ze dne 31. března 2020, čj. KHSV/06733/2020/JIŘ/Říha, sp. zn. S-KHSV/05900/2020.

Mimořádné opatření podle písmene c) je **opatřením obecné povahy, které je nezávislé na existenci nouzového stavu**. Je možné jej tedy vydávat i poté, co bylo trvání nouzového stavu ukončeno. Mimořádné opatření při epidemii zaniká zrušením nebo uplynutím doby, na kterou bylo nařízeno. Jinak platí závěry uvedené pro mimořádná opatření při epidemii vydaná Ministerstvem zdravotnictví.

Citovaná judikatura:

- usnesení Ústavního soudu ze dne 26. května 2020, sp. zn. Pl. ÚS 16/20 – k návrhu na zrušení mimořádných opatření při epidemii
- usnesení Ústavního soudu ze dne 22. dubna 2020, sp. zn. Pl. ÚS 8/20 – k návrhu na zrušení nouzového stavu, vybraných krizových opatření vlády a mimořádných opatření při epidemii
- nález Ústavního soudu ze dne 1. března 2011, sp. zn. Pl. ÚS 55/10 (č. 27/2011 Sb. n. u. ÚS, č. 80/2011 Sb.)
- nález Ústavního soudu ze dne 7. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 12/10 (č. 188/2010 Sb. n. u. ÚS, č. 269/2010 Sb.)
- rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. dubna 2020, sp. zn. 14 A 41/2020 – k přezkumu vybraných mimořádných opatření při epidemii

Související ustanovení:

§ 2 až 10 – opatření o možnosti prominutí zmeškání lhůt, § 11 až 17 – opatření ve vztahu k insolvenčnímu řízení, § 18 až 22 – opatření ve vztahu k právníkům osobám, § 29 až 31 – opatření ve vztahu k prodlení

Související předpisy:

čl. 5 a 6 úst. zák. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, – § 2, § 5 a § 6 krizového zákona, – § 69 zák. o ochraně veř. zdraví, – § 99 zák. č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, – § 118 zák. č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, – § 64 až 71 zák. o Ústavním soudu, – § 101a až 101d s. ř. s.

Literatura:

KRÝSA, I., KRÝSOVÁ, Z. *Zákon o ochraně veřejného zdraví. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016.

VANÍČEK, J., VODEHNAL, O. *Krizový zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017.

WINTR, J. Přehled problémů a rizik spojených s nouzovým stavem a krizovými opatřeními vlády (k 24. březnu 2020). *Výběr literatury*. 2020, č. 1.